

POSUDEK NA DIPLOMOU PRÁCI ISLÁMSKÁ MISIE V KŘESŤANSKÉM SVĚTĚ

Autor práce **MARTIN VOLNÝ**

Vedoucí práce : ThDr. **MILAN BALABÁN**, RELIGIONISTA ETF UK

Práce (dále: IMKS) byla přijata 20.12.2005, čj. 31/05, Trojanová. Diplomová práce (dále: DP) má celkem 67 stran (Literatura str.66-67). Literatura uvedená v závěru je uspokojivá, autor DP se opírá o naše (např. Kropáček, Křikavová, Mendel) i zahraniční (např. Anderson, Fry) authority. Zahrnutí jsou i systematické jako Küng, ale též spisovatelé jako Kepel, spoluzní tu i hlas odborníků holandských (Hana Kohlbrügge). Vlastnímu tématu (IMKS) pojednanému na str. 57-64 předcházejí patrně příliš rozsáhlé či spíše rozvleklé kapitoly Islám a Evropa (str. 3-26) a Islám a křesťanství (str. 27-56). Proč tak obširné úvody, když jsou tu převážně loci communes. Ovšem: o „teologických základech islámské misie v křesťanském světě“ mluví MV již v 2.dílu DP. To by mělo být až ve 3.díle. Tato dispoziční nerovnováha objektivního čtenáře zaráží. V 1.dílu je přehledný popis či nárys **dějín islámu**, od zakladatelských dob po současnost. Geografické plochy, do nichž se islám vkreslil, ať bez totálního užití síly (pouze trapná a trápivá, až dusivá omezení), nebo násilně (počáteční expanze, turecké výboje atp.) jsou velmi rozlehlé a nejrůzněji umístěné.

Islám s sebou nesl svá specifika i svá rizika, ta MV dosti směle obnažuje:

1. komplexnost (nejen náboženství, nýbrž i hospodářsko-politická struktura), 2. mnohdy násilná islamizace jiných kultur, 3.skryté či zjevné nadřazování islámu – jako náboženství i jako životního stylu- jiným nábožensko-duchovním formám, 4.eschatologie zabarvená mocenskými ambicemi, což je v podhoubí i těch nejspirituálnějších forem islámu, 5. alergie na fenomén sekularizovaného křesťanství (tento podle mě velmi závažný aspekt měl autor DP více vytěžit a barevněji zdůraznit protisekulární zavlílost islámu,
6. zásadní nevyjasnění jevu zvaného „džihád“ (aplikovaného nejrůzněji, od vstředné nenásilné misijnosti po vojenské masakrování nebo striktní omezování menšin, jinověrců, o „pohanech“ nevěřících v jednoho Boha ani nemluvě, 7. úsilí o „viditelnost“ islámu, zviditelněním k vyznavačství, jež působilo v duchovně rozbředlém a despiritualizovaném jako provokace a hrozba. To autor DP dobře vykreslil. Přistupují další aspekty prosazované islámskou misíí:
8. muslimové i křesťané jsou „lidem Knihy“, to předpokládá mnoho společného, např. postavy (Noach, Abraham, Izák atp.) Ale podle muslimů (a je to již v Koránu) je židovská a křesťanská Bible znetvořená, falešné položení důrazů, 9.Ježíš je u muslimů významnou prorockou postavou, posledním Prorokem je však Muhammad, 10. Ježíš není Boží Syn, Bůh nepotřebuje nějakého syna (tento antropomorfismus z hlediska Koránu neobstojí); proto je trojiční učení bludné; Ježíš defakto nebyl ukřižován. 11. šariú (soubor pravidel uspořádávající život) nenahradí Tóra ani Evangelium.

MV volný to měl vyostřeněji formulovat: **islám je náboženství, které nemá a nezná christologii**. Co to je misie? **Islamizace světa** („džahilijá“) a všech jeho struktur. A proto: 12. Celý svět se misíí různého druhu a typu dostane už v pozemsko-lidském věku pod panství Alláhovo. Misijně působí již oněch pět posvátných sloupů (principů). Imponující je zvláště **modlitba**. Autor DP velmi správně upozorňuje na formalismus, a to i naprosto rigidní, s muslimskými zásadami spojený. Bez formy to nejde, ale Božím požadavkům nelze dostat striktním formálním dodržováním. Naškodu nezpracoval MV sufismus, ten je jen letmo někde zmíněn. I v otázce Písma rozvinula muslimská mystika nefundamentalistický výklad. Volný nevpracoval do své studie **bahá'ismus** navazující na bábismus (2.pol. 19.st.), který svým univerzalismem vylučuje některé praktiky většinového muslimství.

Pokus o misií je vetkán do islámu už od počátku, věčná „nasazení“ jsou už v Koránu. To se projevuje se v dějinách světadílů na různých místech různě, ale s houževnatostí až fanatickou. Jedná se o **islám jako o výzvu** (da'wa): je potřebí se podrobit jedinému Bohu, jinak se ztrácí důvod k životu. Jde o taktické přizpůsobování, ale zároveň implantaci islámských obyčejů a koránských zásad. To se týká vědy, školství: školy musí být buď (večerní) koránské, nebo je možná participace na „světském“ vyučování, ale s výhradami (oděv u dívek atd.), nutná je kultická hygiena, nutno dodržovat modlitební časy (i za nesnázi v podniku, kde muslimští gastarbajtři pracují), misijním elementem jsou i muslimové jako importovaná pracovní síla; imigranti svým způsobem islamizují zemi, ať vláda chce, nebo nechce.

Ale je tu i **terorismus**. Tento jev mohl MV zpracovat jemněji a razantněji (muslimská bratrstva atp.) Autor pilné DP upozorňuje, jako mnozí jiní, že **islám je různý**, že invazní způsoby jsou (leda) krajnost. Ano, ale tato krajnost je skoro na denním pořádku. Vyústující otázky by měly (mohly) být: Co mohou udělat křesťané, aby u muslimů vítězil **dialogický** způsob misie nad (ne)způsobem agresivním? Jak navázat na islámské přesvědčení, že víra v Boha je něco přirozeného, že už malé děti vědí (nějak) o Boží existenci? Autor doufá, že **vstřícná interpretace Koránu zvítězí nad výkladem alergickým vůči křesťanům**.

V práci je dost formálních chybiček. Chybí některá písmena, za odkazy pod čárou chybí tečky atd. Věty jsou však formulovány správně, někdy i esteticky.

HODNOCENÍ

Diplomová práce Martina Volného je svědomitá, zčásti přínosná, dobře podložená literaturou, zpracovaná na deskriptivní způsob. Některé postřehy jsou hodné zaznamenání. Pohled je trochu zúžený, poněvadž sufismus a jiné „neortodoxní“ podoby islámu jsou zmíněny jen letmo nebo nejsou zmíněny vůbec. Za nejcennější objev pokládám **vnitřní rozpornost islámského bohosloví: Bůh (Alláh) je absolutně milosrdný, přesto však je jeho vladařská svrchovanost takového rázu, že s ponorou důsledností limituje milosrdenství jako takové.**

Z toho pak vyplývá **politický nárok na celý svět**, a to je nebezpečné a nahrává to rigidnímu fundamentalismu a terorismu, který nezná bratra, kromě muslima, a mnohdy ani toho ne.

Navrhuji pozitivní hodnocení (B/C).

Milan Balabán, Praha 27.12.2005